

Statusdocument uitvoering maatregelen gebiedsdossiers drinkwaterwinningen

Status december 2014

1. Inleiding

De overheid draagt zorg voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Een belangrijk onderdeel van deze zorg betreft de beschikbaarheid van bronnen en de bescherming daarvan tegen verontreiniging. In het Nationaal Waterplan 2009-2015 (d.d. 22 december 2009) is opgenomen dat daartoe, ter ondersteuning van het beschermingsbeleid, het instrument van de gebiedsdossiers waterwinning wordt ingezet. De gebiedsdossiers vormen tevens een belangrijk instrument om de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water voor drinkwater (artikel 7) in te vullen.

In het gebiedsdossier wordt door de betrokken partijen informatie verzameld die van belang is voor de (grond)waterkwaliteit ter plaatse van de drinkwaterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening. Op basis van deze informatie worden mogelijke beschermingsmaatregelen, gericht op preventie en risicobeheersing, ontwikkeld en in het dossier opgenomen. Vervolgens nemen de betrokken partijen een besluit over de daadwerkelijk uit te voeren maatregelen.

Ter realisering van de gebiedsdossiers heeft het Rijk met de belanghebbende partijen nadere afspraken gemaakt. In deze "Afspraken invoering gebiedsdossiers waterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening" (d.d. 16 juni 2010, opgesteld door de Projectgroep gebiedsdossiers waterwinning) is bij de Provincies de regierol gelegd voor het opstellen en beheren van de gebiedsdossiers voor (oever)grondwaterwinningen. Voor oppervlaktewaterwinningen is een verdeling gemaakt tussen Rijkswaterstaat en de Provincies.

De gebiedsdossiers voor de grondwaterwinningen in Limburg waren begin 2012 gereed; de gebiedsdossiers voor de oevergrondwaterwaterwinning Roosteren en de oppervlaktewaterwinning Heel waren begin 2014 gereed. Op basis van de in de gebiedsdossiers geconstateerde knelpunten en risico's zijn er maatregelen geformuleerd. Vervolgens moeten de betrokken overheden een besluit nemen over de gebiedsdossiers en de maatregelen waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Uitvoering van de maatregelen moet er toe leiden dat de knelpunten en risico's worden weggenomen, waardoor de kwaliteit van de grondstof voor de bereiding van drinkwater op korte of langere termijn verbetert. Het uiteindelijke doel is het verkrijgen van een grondstof van een zodanig goede kwaliteit dat daaruit met een eenvoudige zuivering drinkwater is te bereiden.

Besloten is om de maatregelen waarvoor de Provincie verantwoordelijk is te verankeren in het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021* dat begin 2015 in procedure wordt genomen. Voor maatregelen waarbij de betrokkenheid en inzet van gemeenten noodzakelijk is zal de Provincie het voortouw nemen om de betreffende gemeenten bij de diverse maatregelen te betrekken. Daarnaast zal de Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) het voortouw nemen bij het uitvoeren van een aantal maatregelen.

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen die betrekking hebben op oppervlaktewateren (de betreffende maatregelen uit de gebiedsdossiers voor de oevergrondwaterwaterwinning Roosteren en de oppervlaktewaterwinning Heel, resp.); deze maatregelen zullen worden opgenomen in de betreffende KRW-factsheets t.b.v. het Stroomgebiedbeheerplan Maas en het *Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021*.

2. Maatregelen

In het onderhavige Statusdocument worden de doelen en beoogde resultaten van alle maatregelen beschreven, waarbij is aangegeven in hoeverre de maatregel reeds is uitgevoerd, in uitvoering is genomen, eventueel in een ander kader is opgepakt, of nog in uitvoering moet worden genomen in de planperiode van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*. Met deze stand van zaken wordt de periode overbrugd tussen het gereedkomen van de gebiedsdossiers voor de grondwaterwinningen (eind 2011) en de stand op dit moment (eind 2014).

In de gebiedsdossiers is voor de beschrijving van de maatregelen een vaste systematiek gehanteerd:

de maatregelen zijn in 7 categorieën ingedeeld:

- communicatiemaatregelen;
- stimuleringsmaatregelen;
- onderzoeksmaatregelen;
- handhavingsmaatregelen;
- beleidsmaatregelen;
- beheersmaatregelen;
- bestemmingsmaatregelen;

de maatregelen zijn genummerd overeenkomstig de systematiek van de “menukaart maatregelen”.

Het gaat daarbij om 34 mogelijke maatregelen. Sommige maatregelen zijn algemeen en gelden voor alle gebieden, andere gelden voor specifieke geohydrologische gebieden binnen de provincie en incidenteel voor een individuele winning. Bij de meeste maatregelen volstaat een eenmalige actie. Een beperkt aantal heeft een doorlopend karakter.

3. Verantwoordelijkheid voor uitvoering

Voor iedere maatregel is een trekker benoemd die verantwoordelijkheid is voor de uitvoering daarvan. In de meeste gevallen is dat de Provincie. Wanneer er sprake is van meerder trekkers moet worden afgesproken wie het voortouw neemt. Als regiehouder bewaakt de Provincie de voortgang van de uitvoering van alle maatregelen, zoals die waarbij WML en/of gemeenten zijn betrokken.

Gebiedsdossiers drinkwaterwinningen Limburg

Nr.	Regio	Naam dossier	Winning	Dossier link
1	Noord Limburg	Bergen	Bergen	- Dossier (pdf, 6 MB)
2		Mookerheide	Mookerheide	- Dossier (pdf, 7 MB)
3		Grubbenvorst	Grubbenvorst	- Dossier (pdf, 6 MB)
4		Breehei	Breehei	- Dossier (pdf, 6 MB)
5		Californie	Californie	- Dossier (pdf, 6 MB)
6		Hanik	Hanik	- Dossier (pdf, 6 MB)
7		Groote Heide	Groote Heide	- Dossier (pdf, 6 MB)
8		Beegden	Beegden	- Dossier (pdf, 9 MB)
9	Venloschol	Venloschol	Breehei Grubbenvorst Californie Groote Heide Hanik	- Dossier (pdf, 3 MB)
10	Roerdalslenk	Diepe winningen	Asselt Heel-diep Herten Hoogveld Hunsel Ospel Pey Roosteren-diep Susteren	- Dossier (pdf, 20 MB)
11	Oppervlaktewater- winningen	Roosteren	Roosteren	- Dossier (681-rapd-Gebiedsdossier Roosteren, 5 MB)
12		Heel	Heel	- Dossier (286-rapd-gebiedsdossier Heel, 4 MB)
13	Zuid Limburg	Schinveld	Schinveld	- Dossier (pdf, 6 MB)
14		Heer Vroendaal	Heer Vroendaal	- Dossier (pdf, 6 MB)
15		Ijzeren Kuilen	Ijzeren Kuilen	- Dossier (pdf, 7 MB)
16		De Tombe	De Tombe	- Dossier (pdf, 6 MB)
17		Geulle	Geulle	- Dossier (pdf, 7 MB)
18		Waterval	Waterval	- Dossier (pdf, 7 MB)
19		Craubeek	Craubeek	- Dossier (pdf, 6 MB)
20		De Dommel	De Dommel	- Dossier (pdf, 6 MB)
21		Roodborn	Roodborn	- Dossier (pdf, 7 MB)

4. Beschrijving maatregelen

5.1 Communicatiemaatregelen

(Maatregel 1) Blijvende afstemming tussen betrokken partners

Zowel voor de uitwisseling van relevante informatie alsmede het bewaken van de voortgang van de uitvoering van de maatregelen is overleg tussen alle bij de gebiedsdossiers betrokken partijen van belang. Een werkbezoek van vertegenwoordigers van Provincie, gezamenlijk met WML, aan elk van de partijen wordt daarbij als meest effectief beschouwd. De te bezoeken betrokken partijen betreffen de gemeenten waarin een grondwaterbeschermingsgebied is gelegen, de waterschappen, en Rijkswaterstaat. Na de eerste ronde werkbezoeken kan worden bezien of de werkbezoeken jaarlijks worden herhaald of, indien de uitvoering van de maatregelen voorspoedig verloopt, eventueel om de 2 jaar worden herhaald.

Tijdens de werkbezoeken wordt gecommuniceerd over de uitvoering van de maatregelen en nieuwe ontwikkelingen om de gebiedsdossiers up-to-date te houden. Ook kan worden overlegd over mogelijke prioriteiten bij de uitvoering van de maatregelen. Het overleg met de gemeenten dient ook om de maatregelen, waarbij de betrokkenheid en inzet van gemeenten noodzakelijk is, te introduceren en de medewerking van de gemeenten te verkrijgen.

Van belang bij deze maatregel is het opstellen en up-to-date houden van een lijst met contactpersonen bij de betrokken partijen die de gebiedsdossiers in portefeuille hebben. Afstemming tussen Provincie en WML vindt plaats in het Regulier Ambtelijk Beleidsoverleg (RABO).

Resultaat:

Jaarlijkse werkbezoeken van Provincie met WML aan alle bij de gebiedsdossiers betrokken partijen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat

Kosten:

n.v.t.

Status:

De eerste ronde werkbezoeken zal plaatsvinden in 2015.

(Maatregel 2) Communicatie naar bewoners, bedrijven, grondeigenaren en -gebruikers

In de Omgevingsverordening Limburg zijn rond drinkwaterwinningen beschermingsgebieden vastgelegd. Elke winning heeft een waterwingebied, waarbinnen het grondwater wordt beschermd tegen microbiologische verontreinigingen. WML heeft een aanzienlijk deel van deze gronden in eigendom. Daarnaast ligt rond de meeste waterwingebieden een grondwaterbeschermingsgebied waarbinnen het beschermingsbeleid gericht is op het voorkomen van chemische verontreinigingen en het beschermen van afsluitende lagen. Bepaalde activiteiten zijn verboden of mogen alleen onder voorwaarden plaatsvinden. Daarnaast zijn er de boringsvrije zones Roerdalslenk en Venloschol, waarbinnen regels gelden om aanwezig kleilagen in stand te houden.

Voor een goede bescherming is het van belang dat iedereen die binnen een dergelijk gebied woont of activiteiten uitoefent op de hoogte is van de ligging binnen een dergelijk gebied en zich bewust is van de risico's van activiteiten die daarbinnen worden uitgevoerd. Door middel van gerichte communicatiemiddelen zullen alle betrokkenen daarover worden geïnformeerd. Een goede aanpak met effectieve middelen is daarbij cruciaal. Er wordt van uit gegaan dat alle andere betrokken partijen een rol bij de communicatie zullen hebben.

Resultaat:

Communicatieplan met uit te voeren acties gericht op verschillende doelgroepen binnen waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden en de daarbij te gebruiken middelen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, gemeenten

Kosten:

€ 25.000 (Provincie en WML)

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 3) Informatieverstrekking aanleg en gebruik putten

Het boren en gebruiken van putten brengt risico's met zich mee. Het betreft met name snelle infiltratie van water en daarin opgeloste stoffen naar het grondwater en contacten tussen watervoerende pakketten die van nature zijn gescheiden door afsluitende kleilagen. Deze risico's kunnen ontstaan door ondeskundig boren, het niet goed aanvullen van boorgaten of het niet goed herstellen van doorboorde kleilagen. Uit ervaringen met putten van WML is gebleken dat er, afhankelijk van het gebruikte materiaal, lekken kunnen ontstaan in de verbindingen van de putconstructie. Bij het daadwerkelijk gebruik van putten moeten er voorzieningen zijn om terugheveling van opgepompt en mogelijk verontreinigd water te voorkomen. Wanneer putten niet meer worden gebruikt, moeten deze deskundig worden gedempt.

Het is belangrijk dat degene die een put wil boren of gebruiken van deze risico's op de hoogte is. Boringen tot 3m-maaiveld zijn overal toegestaan. Voor zover diepere boringen niet zijn verboden, moeten deze worden uitgevoerd conform de Beoordelingsrichtlijn Mechanisch boren BRL SIKB 2100 en het bijbehorende protocol 2101 en, afhankelijk van de situatie, vooraf schriftelijk aan Gedeputeerde Staten worden gemeld. Alleen binnen de Venloschol kan voor diep boren een ontheffing worden verleend. Praktisch betekent dit dat er nog sporadisch ontheffingen voor boringen nodig zijn. Om die reden is het belangrijk dat boorbedrijven, opdrachtgevers en gebruikers van putten goed zijn geïnformeerd over de risico's en hoe deze zoveel mogelijk zijn te beperken.

Voor het onttrekken van grondwater > 10 m³/h is een vergunning op grond van de Waterwet nodig. De Provincie of het waterschap zijn bevoegd gezag. Naast het stellen van voorwaarden aan de vergunning voor het gebruik van een put, kan het bevoegd gezag de vergunninghouder wijzen op de risico's. Daarvoor moet geschikt informatiemateriaal worden ontwikkeld.

Resultaat:

Een document waarin informatie wordt gegeven over de risico's van het boren van een put, het buiten werking stellen van een put, en hoe deze risico's zoveel mogelijk zijn te verminderen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, gemeenten, waterschappen

Kosten:

n.v.t.

Status:

Sinds 1 januari 2011 geldt een wettelijke erkenningsplicht voor het uitvoeren van mechanische boringen in de bodem. Dergelijke boringen mogen alleen nog worden uitgevoerd door bedrijven die hiervoor zijn gecertificeerd. Daarbij dienen zij te voldoen aan de beoordelingsrichtlijn Mechanisch boren BRL SIKB 2100 en het bijbehorende protocol 2101. Deze richtlijnen zijn inmiddels opgenomen in de Omgevingsverordening Limburg. Daarmee is het doel van deze maatregel bereikt.

(Maatregel 4) Vergunningverlening en locatiekeuze evenementen

Grootschalige evenementen trekken veel publiek en vinden om die reden vaak met tijdelijke voorzieningen plaats in de openbare ruimte. Zij brengen risico's voor bodem- en grondwaterverontreiniging met zich mee. Het gaat met name om parkeren op niet specifiek daarvoor ingerichte terreinen, toiletvoorzieningen en brandstof(voorraa) voor stroomaggregaten en andere machines. Evenementen dienen niet plaats te vinden in een waterwingebied en zijn in een dergelijk gebied overigens bijna altijd in strijd met de bepalingen van de Omgevingsverordening Limburg. Aanvragen voor vergunningen voor evenementen in het kader van de gemeentelijke APV en/of Evenementenverordening moeten door gemeenten worden getoetst aan de bepalingen van de Omgevingsverordening Limburg. As handreiking daarbij zal de Provincie de gemeenten een overzicht verstrekken van aan een vergunning te verbinden voorwaarden.

Resultaat:

Een document met de mogelijke risico's van evenementen en hetgeen in het kader van de Omgevingsverordening Limburg is verboden of met een ontheffing kan worden toegestaan. Dit kan door de gemeenten aan organisatoren van evenement en aanvragers van een vergunning voor een evenement als informatie vooraf worden verstrekt en vervolgens worden gebruikt bij het beoordelen van een vergunningaanvraag.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

Gemeenten

Kosten:

€ 10.000 (Provincie)

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.
Zo mogelijk combineren met Maatregel 2: Communicatie naar bewoners, etc.

(Maatregel 5) Afstemming handhaving en toezicht

Provincie, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat zijn bevoegd voor de diverse aspecten van de bodem en het grond- en oppervlaktewater. Zij zijn verantwoordelijk voor het formuleren van beleid, het opstellen van regels, de vergunningverlening het toezicht op vergunningen en de handhaving. Activiteiten op of in de bodem kunnen directe invloed hebben op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater en dus hebben de onderlinge taken op het gebied van toezicht en handhaving raakvlakken met elkaar. Een goede onderlinge afstemming en uitwisseling van informatie is belangrijk. WML is een belangrijke partij in de gebiedsdossiers, maar heeft geen formele rol bij toezicht en handhaving. Het is belangrijk dat WML informatie over geconstateerde incidenten in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden bij de handhavende partijen kan inbrengen en dat deze daarop optredend reageren.

Resultaat:

Een inzichtelijke en werkzame procedure voor uitwisseling van informatie tussen de betrokken handhavende instanties onderling en met WML en een werkwijze om op te treden bij geconstateerde incidenten in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden. De ontwikkelingen m.b.t. de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) moeten hierin worden meegenomen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

Handhavende instanties bij gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, politie

Kosten:

n.v.t.

Status:

Op 8 november 2011 heeft de Provincie vastgesteld het Integraal handhavingsbeleidsplan (IHBP) provincie Limburg; hierin is o.m. opgenomen hoe wordt omgegaan met handhaving van de Omgevingsverordening Limburg. Uitvoering gebeurt aan de hand van een jaarlijks vast te stellen Uitvoeringsprogramma. Procedures m.b.t. het informeren van WML over incidenten in de waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden worden uitgewerkt binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 6) Signaalfunctie in het veld

Overheden hebben een aantal formele taken als bevoegd gezag. Daarnaast hebben zij en WML medewerkers die voor hun werk vaak buiten actief zijn. Deze moeten zich eigen maken om oplettend te zijn op zaken die daar gebeuren en in strijd zijn met de regels. Deze direct doorgeven aan de bevoegde instantie of melden via de Milieumeld- en klachtentelefoon van de Provincie. Het is belangrijk dat achteraf aan de melder wordt doorgegeven welke actie is ondernomen.

Resultaat:

Medewerkers die door hun werk buiten zijn meer bewust maken om actief te observeren wat er in de openbare ruimte gebeurt en dat zij zaken die ongewenst zijn of risico's opleveren melden bij de bevoegde toezichthouders, een en ander in lijn met de daartoe opgestelde procedures uit maatregel 5. Een evaluatie van het functioneren van de Milieumeld- en klachtentelefoon en het eventueel formuleren van verbetervoorstellen maakt hiervan onderdeel uit.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

Handhavende instanties bij gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, politie; WML

Kosten:

n.v.t.

Status:

Zie ook maatregel 5; dit betreft een actie met een doorlopend karakter.

(Maatregel 7) Provinciaal beleid bij gemeenten onder de aandacht brengen

De Provincie en de gemeenten hebben belangrijke rollen bij ontwikkelingen in de openbare ruimte. Naast hun eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden dienen gemeenten daarbij rekening te houden met het beleid en de regelgeving van de Provincie. Bij activiteiten binnen waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en boringvrije zones moet de toelaatbaarheid daarvan steeds worden getoetst aan de drinkwaterbelangen. Dergelijke activiteiten raken verschillende disciplines binnen deze organisaties, met name ruimtelijke ordening, milieu en bodemkwaliteit. Daarom is het van groot belang dat het provinciale beleid en de daarbij behorende regelgeving bij de verantwoordelijke medewerkers van de gemeenten bekend zijn. Persoonlijke contacten zoals reeds genoemd onder maatregel 1 zijn daarvoor het meest effectieve middel. Deze communicatie moet zich op de volgende aspecten richten:

- De inhoud van de Omgevingsverordening Limburg en de doorwerking daarvan naar de gemeenten in visies, bestemmingsplannen en watertoetsen.
- Toepassen van de regels van het inrichtingen- en stoffenbeleid van de Omgevingsverordening Limburg in vergunningen op grond van de Wabo en de Wet Milieubeheer.
- Bekendheid geven aan de bij de Provincie beschikbare digitale informatie.

Resultaat:

Zie maatregel 1

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat

Kosten:

n.v.t.

Status:

Zie maatregel 1

5.2 Stimuleringsmaatregelen

(Maatregel 8) Stimuleren landbouwpraktijken die niet of minder belastend zijn voor de grondwaterkwaliteit

In het project Duurzaam Schoon Grondwater (DSG) werkt WML al een aantal jaren met goed resultaat samen met de agrarische sector binnen de grondwaterbeschermingsgebieden. De samenwerking is gericht op het verminderen van de belasting met meststoffen (nitraat) en bestrijdingsmiddelen. De aanpak blijkt succesvol: er is nog altijd geen nitraatzuivering nodig gebleken op de pompstations. Er blijven echter risico's voor de grondwaterkwaliteit bestaan die in de samenwerking WML – agrarische sector kunnen worden aangepakt. Er wordt dan ook gewerkt aan een nieuw projectplan DSG voor de komende jaren.

Duurzaam Schoon Grondwater nieuwe stijl wordt uitgewerkt rond een drietal onderdelen:

- Verder doorzetten en ontwikkelen van de huidige aanpak; samenwerking met de agrarische sector in de grondwaterbeschermingsgebieden in Limburg. Hierbij wordt weer nadrukkelijk gekeken naar heel Limburg. Er wordt in kaart gebracht welke risico's er bestaan per grondwaterbeschermingsgebied. Daarbij wordt uiteraard gekeken naar nitraat en gewasbeschermingsmiddelen maar ook naar andere risicostoffen. Voorwaarde is dat er in de samenwerking WML – agrarische sector aan gewerkt kan worden door advisering, bewustwording en/of stimulering.
- WML blijft initiatieven zoals de huidige Praktijknetwerken ondersteunen zolang ze bijdragen aan de doelstelling van DSG.
- WML zoekt naar samenwerking met andere partijen die belang hebben bij een goede waterkwaliteit, samenwerking met waterpartners, overheden en belangbehartigers.

Voor WML is het belangrijkste resultaat dat van het grondwater zonder extra zuiveringsstappen drinkwater gemaakt kan blijven worden.

Resultaat:

Projectplan en uitvoering hiervan dat leidt tot wijzigingen in de gebruikelijk landbouwpraktijk en daardoor een verbetering van de grondwaterkwaliteit. De voorstellen kunnen o.a. betrekking hebben op gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen en de keuze van gewassen.

Trekker:

WML

Betrokkenen:

Provincie, agrarische ondernemers

Kosten:

€ 400.000 per jaar (WML)

Status:

Dit is een doorlopende actie van het project dat in 2007 is gestart.

5.3 Onderzoeksmaatregelen

(Maatregel 9) Onderzoek naar uitspoeling van verontreinigingen uit zinkassen en zinkslakken die bij de aanleg van wegen zijn gebruikt

Een mogelijke bedreiging voor de grondwaterkwaliteit wordt gevormd door wegen die in het verleden zijn aangevuld met verharding waarbij in het Zuid-Limburgse Heuvelland en het Peelgebied volgens mondelinge informatie vaak zinkassen en zinkslakken zijn gebruikt. De Provincie gaat een pilot uitvoeren waarin op één of twee locaties onderzoek wordt gedaan naar de aard van het aangevulde materiaal en de mogelijke risico's van uitspoeling van verontreinigingen naar het grondwater. Bij constatering van verontreinigingen van het grondwater voor WML gaan Provincie en WML in gezamenlijk onderzoek achterhalen wat de oorzaak is en welke maatregelen te treffen zijn om risico's voor de drinkwatervoorziening uit te sluiten.

Resultaat:

Rapport met de resultaten en conclusies van een onderzoek naar materialen zoals zinkassen en zinkslakken die zijn gebruikt voor het aanvullen van wegen en de risico's voor uitloging daarvan naar het grondwater.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, gemeente waarin de pilot wordt uitgevoerd

Kosten:

€ 20.000 (Provincie en WML)

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 10) Opzetten Early Warning System

Voor de bescherming van de drinkwaterwinningen heeft de Provincie voor alle winningen een waterwingebied vastgesteld. Daarbinnen mogen in beginsel alleen activiteiten plaatsvinden die ter plaatse nodig zijn voor de waterwinning. In veel winplaatsen heeft WML een aanzienlijk deel van de gronden binnen het waterwingebied in eigendom. Rondom het waterwingebied bevindt zich in de meeste gevallen een grondwaterbeschermingsgebied. De winningen in de Roerdalslenk en de Venloschol zijn bovendien beschermd door een boringvrije zone om te voorkomen dat de aanwezige kleilagen, die het winpakket beschermen tegen verontreiniging, worden doorboord of beschadigd.

De druk op de openbare ruimte neemt in het algemeen toe. Bovendien zijn er nieuwe ontwikkelingen en worden nieuwe stoffen gemaakt die een risico voor de grondwaterkwaliteit kunnen vormen. Daarom is het niet alleen nodig te weten welke risico's er zijn, maar ook om inzicht te krijgen in mogelijke toekomstige risico's.

WML monitort al heel lang de kwaliteit van het water in de winlocaties, maar ook het water dat binnen het intrekgebied naar de winmiddelen onderweg is. Ook de Provincie beschikt over een meetnet voor de grondwaterkwaliteit. Het RIVM stelt een early warning system voor om de risico's van grondwaterverontreinigingen vroegtijdig te signaleren en niet pas in de onttrekkingsput. Het vroegtijdig signaleren van een risico door monitoring van de grondwaterkwaliteit gebeurt al langer, maar is in de optiek van RIVM maar één aspect daarvan. Andere onderdelen daarvan zijn het volgen of, en zo ja in welke mate, het provinciale grondwaterbeschermingsbeleid in gemeentelijke ruimtelijke plannen wordt geïmplementeerd, en het inzicht hebben in de mate waarin bij activiteiten in de omgeving van een winning stoffen kunnen vrijkomen die het grondwater kunnen verontreinigen.

Resultaat:

Op stellen monitoringprogramma voor de grondwaterkwaliteit, bestaande uit een selectie van putten van WML en de Provincie en daarin te meten parameters. Definiëren wanneer een verandering in de kwaliteit een risico vormt.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, gemeenten, waterschappen, RIVM

Kosten:

€ 50.000 (Provincie en WML)

Status:

Monitoring van de grondwaterkwaliteit door Provincie en WML is een doorlopende activiteit; binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021* bezien welke aanvullende acties nog nodig zijn.

(Maatregel 11) Herberekenen van waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden.

De grenzen van waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden zijn berekend met de op dat moment geschikte modellen en de beschikbare geohydrologische informatie. Vanwege nieuwe kennis en voortschrijdend inzicht of door ingrepen in de bodem of het oppervlaktewater met een hydrologisch effect, kan het nodig zijn de grenzen opnieuw te berekenen. Zo zijn in REGIS nieuwe inzichten verwerkt en zijn de geohydrologische modellen Ibrahym en IwanH beschikbaar gekomen.

De Provincie geeft de beleidsmatige uitgangspunten en randvoorwaarden voor de berekeningen aan. WML voert de berekeningen uit. De Provincie beoordeelt bij gewijzigde begrenzing van de beschermingsgebieden de consequenties voor de in het gewijzigde gebied aanwezige of geplande activiteiten. Zij neemt vervolgens een besluit over het al dan niet wijzigen van de Omgevingsverordening Limburg. Er kan overleg met de betreffende gemeente nodig zijn.

Resultaat:

Uitgangspunten voor het berekenen van de grenzen van waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden en de wijze waarop de berekende grenzen worden aangepast aan in de openbare ruimte herkenbare grenzen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML

Kosten:

Kosten voor modelberekeningen zijn voor rekening van WML

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 12) Onderzoek naar de effecten van verandering van Maaspeilen

De uitvoering van de Maaswerken combineert een verruiming van de rivier door het winnen van grind en de ontwikkeling van nieuwe natuur. Hierdoor wijzigt het waterpeil van de Maas, hetgeen invloed heeft op het geohydrologische systeem in de omgeving van de Maas. Wijzigingen daarin kunnen weer effect hebben op de grenzen van waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden omdat die worden berekend op basis van de ondergrondse verblijftijden en dus de stroomsnelheden van het grondwater. Daarnaast kunnen wijzigingen in het peilbeheer van de stuwpannen vergelijkbare effecten hebben.

Bij het ontwikkelen van plannen voor de verschillende locaties dienen de Maaswerken/Rijkswaterstaat de invloed van de werken op het geohydrologische systeem aan te geven. Dit effect dient te worden aangegeven in relevante vergunningaanvragen. De aanvrager van een vergunning dient daar voor te zorgen.

Resultaat:

Afspraken over de aanpak hiervan met Rijkswaterstaat en het Consortium van grindproducenten

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

Rijkswaterstaat voor de planvorming; consortium grindexploitanten voor aanvragen van vergunningen

Kosten:

n.v.t.

Status:

Dit betreft een actie met een doorlopend karakter.

(Maatregel 13) Onderzoek naar de effecten van kortsluitstromen bij holle wegen

Binnen het WML traject Duurzame Terreinen wordt per waterwingebied geïnventariseerd of er risico's zijn i.v.m. de aanwezigheid van holle wegen. De aanzet is gemaakt in rapport "Stap 1 Inventarisatie-clustering & prioritering waterwingebieden" (jan 2014). Middels de REFLECT-score kan dit worden beoordeeld. De uitwerking per waterwingebied heeft plaatsgevonden in twee pilotgebieden. De overige gebieden zullen in de loop van 2014 worden beoordeeld.

Resultaat:

Overzicht van de risico's i.v.m. de aanwezigheid van holle wegen in de waterwingebieden.

Trekker:

WML

Betrokkenen:

-

Kosten:

€ 10.000 (WML)

Status:

Project is door WML inmiddels in uitvoering genomen.

(Maatregel 14) Inventarisatie inrichtingen in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden

Er is geen compleet overzicht van inrichtingen die binnen waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden aanwezig zijn en die een risico vormen voor de kwaliteit van het grondwater. Dit geldt met name voor de inrichtingen waarvoor de gemeente bevoegd gezag is. Het is niet alleen belangrijk een compleet overzicht van risicovolle inrichtingen te hebben, het is ook nodig om te weten of er geen vergunningen zijn verleend voor in grondwaterbeschermingsgebied verboden inrichtingen of voor de aanwezigheid van verboden stoffen volgens de Omgevingsverordening Limburg.

Er moet een systematiek/methodiek worden ontwikkeld, waardoor dat inzicht er in de toekomst wel is. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de gemeenten. De Provincie zal betrokken worden bij de uitvoering om te komen tot een uniforme opzet. Het praktische resultaat is wellicht een eenvoudig digitaal systeem dat voor alle betrokkenen toegankelijk is, mogelijk gekoppeld aan de Risicokaart.

Resultaat:

Een overzicht van inrichtingen in waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden die een risico vormen voor de kwaliteit van het grondwater.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten

Kosten:

€ 10.000 (Provincie en WML)

Status:

De Risicokaart Limburg is een eerste benadering van deze inventarisatie; binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021* kan verder worden ingezoomd op overige inrichtingen die niet op de Risicokaart zijn aangegeven.

(Maatregel 15) Opstellen van een kwetsbaarheidskaart

De kwaliteit van het grondwater kan worden beïnvloed door activiteiten op of onder het maaiveld. De kwetsbaarheid van een winning voor verontreinigingen is afhankelijk van de diepte van de winning en de aanwezigheid van slecht doorlatende lagen. Voor ondiepe winningen zijn afdekkende löss-, leem- en kleilagen belangrijk. TNO is bezig met het opzetten van GeoTOP, een landelijk 3D-model met alle bekende geologische kenmerken en de fysische en chemische parameters van de bovenste 30 m van de bodem.

Volgens de huidige planning is het model voor Limburg in 2017 beschikbaar. Met de informatie in GeoTOP wordt vervolgens een kaart samengesteld met de fysische kwetsbaarheid van het grondwaterpakket dat zich direct onder de afschermdende lagen bevindt.

Resultaat:

Kaart van Limburg met bijbehorende toelichting waarop afdekkende klei-, leem- en lösslagen en de kwetsbaarheid van het ondiepe grondwater voor chemische verontreinigingen zijn aangegeven.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, waterschappen

Kosten:

€ 10.000 (Provincie en WML)

Status:

Uit te voeren na 2017 wanneer het model voor Limburg gereed is.

(Maatregel 16) Onderzoek geneesmiddelen in grondwater

Incidenteel worden geneesmiddelen en röntgencontrastmiddelen in lage concentraties aangetroffen in grondwater. Geneesmiddelen voor menselijke gebruik komen in het afvalwater en worden via het rioleringsstelsel naar RWZI' s getransporteerd. Wanneer dergelijke middelen in het grondwater worden aangetroffen zijn deze afkomstige van lekkages in de riolering. Diergeneesmiddelen komen via mest op de bodem en kunnen vervolgens in het grondwater geraken.

Periodiek wordt onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van probleemstoffen in het stroomgebied van de Maas, de zg. Brede Screening Maasstroomgebied. De meest recente rapportage dateert uit 2013 en heeft betrekking op de periode 2011-2012. Het onderzoek zal periodiek worden herhaald. De resultaten van het onderzoek kunnen leiden tot voorstellen voor maatregelen.

Resultaat:

Resultaten van het onderzoek brede screening en bijbehorende conclusies.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML

Kosten:

Nader te begroten in vervolgfase

Status:

Het Feitenrapport brede screening bestrijdingsmiddelen en nieuwe stoffen Maasstroomgebied 2011-2012 (Royal HaskoningDHV) is in februari 2013 opgeleverd. Binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021* zal in 2016 het volgende onderzoek worden uitgevoerd.

(Maatregel 17) Onderzoek putten diepe winningen WML

WML heeft de diepe putten systematisch op risico's op lekkage onderzocht. Bij een aantal putten is extra veld- en monitoringsonderzoek verricht. De putten waarvoor vervolgactie gewenst is zijn geprioriteerd en aanpassingskosten worden in de planning en budgettering van de komende jaren meegenomen.

Resultaat:

1. Inzicht in de integriteit (mogelijke lekkage) van de winputten.
2. Beheersing van de risico's van de lekkende putten (o.a. door extra monitoring van grondwaterkwaliteit).
3. Prioritering en opname op actielijsten van vervolgstappen.
4. Publicatie van de werkwijze en resultaten in vakliteratuur.
5. Bekendheid met werkwijze die ook voor andere putten kan worden gebruikt.

Trekker:

WML

Betrokkenen:

Provincie, gemeenten, waterschappen

Kosten:

€ 40.000,-- (WML)

Status:

Project is door WML inmiddels in uitvoering genomen.

5.4 Handhavingsmaatregelen

(Maatregel 18) Voorvallen met risico's

Er zijn regelmatig voorvallen waarbij snel optreden van hulpdiensten noodzakelijk is. De acties van deze diensten zijn gericht op het in veiligheid brengen van mensen, het voorkomen van verdere risico's, het bestrijden van brand en het vrijmaken van wegen voor het verkeer. Gemeenten en Provincie hebben rampenplannen/calamiteitenplannen waarin zij als bevoegd gezag de werkwijze en de te hanteren procedures hebben vastgelegd. Die plannen zijn in het algemeen opgezet vanuit de genoemde primaire taak van het bevoegde gezag en de hulpdiensten en daarin wordt doorgaans geen rekening gehouden met mogelijke gevolgen van een voorval voor de bodem- en grondwaterkwaliteit. Bruswater kan sterk verontreinigd zijn en uit tankwagens of treinwagons kunnen bij ongevallen brandstoffen en andere stoffen vrijkomen die het grondwater ernstig kunnen verontreinigen. Het is dus belangrijk dat hulpdiensten en opstellers van calamiteitenplannen ook aandacht besteden aan dergelijke effecten van calamiteiten. Een goede stap is om WML actief te betrekken bij het opstellen en actualiseren van plannen. Zij kan waardevolle informatie verstrekken en meedenken over het voorkomen van vermijdbare risico's in het algemeen en in het bijzonder binnen grondwaterbeschermingsgebieden. Ook het actief betrekken van WML als adviseur bij grotere voorvallen binnen grondwaterbeschermingsgebieden heeft voordelen.

Winlocaties voor de drinkwatervoorzieningen liggen doorgaans in het buitengebied. Het illegaal storten, variërend van huishoudelijk afval tot chemische producten, komt regelmatig voor. Na een melding duurt het vaak lang voor het afval wordt opgeruimd, of ontstaat er discussie over wie daar voor moet zorgen. Het is belangrijk dat er duidelijke afspraken worden gemaakt over deze verantwoordelijkheid en het snel reageren. Bij de borden "Grondwaterbeschermingsgebied" is het nummer van de milieuklachtentelefoon vermeld. Er wordt nagegaan of een melding op dat nummer adequaat wordt afgehandeld.

Resultaat:

Geactualiseerde rampenplannen waarin het beperken of voorkomen van mogelijke risico's van de gevolgen van de voorvallen of de bestrijding daarvan voor de grondwaterkwaliteit uitgangspunt is.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten, Rijkswaterstaat, WML, hulpdiensten, ProRail

Kosten:

Nader te bepalen

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 19) Inventarisatie en beheer van bestaande boorgaten die slecht doorlatende lagen beïnvloeden

Wanneer kleilagen worden doorboord, moeten deze bij het afwerken van de put zorgvuldig worden afgedicht met daarvoor geschikt materiaal. Desondanks blijken er in de praktijk toch boringen te zijn waarbij de afdichting niet goed is uitgevoerd. Daardoor kunnen er stromingen ontstaan tussen grondwaterpakketten op verschillende diepten. Dat is in het algemeen niet gewenst, want daardoor kunnen verontreinigingen uit een ondiep watervoerend pakket in een dieper pakket geraken. Er zijn ook situaties bekend waarbij er contacten tussen verschillende pakketten zijn ontstaan, doordat de verbindingen tussen de putleidingen niet vloeistofdicht waren. Dit kan hetzelfde effect hebben. Uit een proef van WML is gebleken dat dit probleem is op te lossen door relining van de putleidingen. De Provincie heeft inmiddels een inventarisatie uitgevoerd in het gebied van de Venloschol en de Roerdalslenk; binnen het Heuvelland moet de inventarisatie nog plaatsvinden.

Resultaat:

Inventarisatie van binnen de intrekgebieden van drinkwaterwinningen in het Heuvelland aanwezige boringen door afsluitende kleilagen met daarbij zoveel mogelijk een oordeel of deze boringen aan alle eisen van de regelgeving voldoen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML

Kosten:

€ 10.000 (Provincie)

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 20) Inventariseren en eventueel sluiten van illegale bodemenergiesystemen

Er zijn vermoedens en deels ook aanwijzingen dat er in met name Noord-Limburg bodemenergiesystemen zijn aangelegd in strijd met de desbetreffende regels van de Omgevingsverordening Limburg. De Provincie zal in overleg met de gemeenten deze systemen in beeld gaan brengen. De aanpak zal moeten passen binnen de regels van het Besluit bodemenergiesystemen, dat op 1 juli 2013 in werking is getreden. De Provincie zal vervolgens de aanpak voor deze inventarisatie uitwerken.

Resultaat:

Inventarisatie van gesloten en open bodemenergiesystemen, die zijn aangelegd in strijd met de geldende regels aan de hand van een door de Provincie te maken plan van aanpak

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten

Kosten:

Nader te begroten in vervolgfase

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 21) Controle putten bij inrichtingen

De gemeenten controleren inrichtingen en treden zo nodig handhavend op. De gemeenten zal worden gevraagd bij controles ook binnen inrichtingen aanwezige putten te controleren op aspecten die voor de grondwaterbescherming relevant zijn. De Provincie zal daarvoor aandachtspunten formuleren, zie hiervoor bij maatregel 3: informatieverstrekking aanleg en gebruik putten.

Resultaat:

Een overzicht van de situatie van de putten binnen inrichtingen op basis van controlerapporten.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten

Kosten:

Nader te begroten door gemeenten

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

5.5 Beleidsmaatregelen

(Maatregel 22) Aanpak nitraat en bestrijdingsmiddelen problematiek in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden (Waardenetwerken)

In alle freatische winningen in het Mergelland is nitraat een belangrijk probleem. Op een aantal locaties worden bovendien bestrijdingsmiddelen in het grondwater aangetroffen. In het PESTO onderzoek is de verspreiding van bestrijdingsmiddelen in beeld gebracht. Vanwege de aanwezigheid van nitraat en bestrijdingsmiddelen voldoet het grondwater niet aan de eisen die de Kaderrichtlijn Water stelt aan water voor menselijke consumptie. De effecten van maatregelen om de nitraatconcentratie te verlagen kunnen met het model IWANH worden berekend.

De Provincie zal nagaan of – aanvullend op het Rijksbeleid zoals het 5e Actieprogramma Nitraat, de Nota Gewasbeschermingsmiddelen en de Drinkwaternota - deze problemen met additionele maatregelen zijn aan pakken, b.v. door het stimuleren van innovaties in de landbouw, een collectieve aanpak van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, samenwerking in de keten en samenwerking met de andere (water)partners, waarbij we aansluiten bij het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) van de landbouwsector. Een mogelijkheid hiertoe is het opzetten van Waardenetwerken, waarbij maatregelen op het gebied van meststoffen en bestrijdingsmiddelen worden geïmplementeerd door de landbouw, die voordeel opleveren voor zowel de agrariërs als het milieu.

Resultaat:

Op basis van praktijkonderzoek opgedaan in Waardenetwerken voorstellen ontwikkelen voor maatregelen binnen de agrarische sector waardoor de kans op verontreiniging van het grondwater door mest of bestrijdingsmiddelen afneemt.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, gemeenten, agrarische ondernemers

Kosten:

€ 10.000 (Provincie)

Status:

Continuering van de al in gang gezette Waardenetwerken en uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 23) Lobby richting Rijk om het rijksbeleid aan te passen inzake de normen van de Wet Bodembescherming, het beleid voor nitraat en bestrijdingsmiddelen en ontwikkelingen m.b.t. de Mijnbouwwet

Drinkwater moet voldoen aan de kwaliteitseisen van het Drinkwaterbesluit. Grond- en oppervlaktewater zijn de bronnen voor de drinkwatervoorziening. De natuurlijke kwaliteit van deze grondstof wordt beïnvloed door activiteiten in de openbare ruimte en historische verontreinigingen. Het beleid en de regelgeving die daarop van toepassing is stelt normen vanuit specifieke doelen. Daardoor zijn de normen voor bodem- en grondwaterkwaliteit anders en vaak hoger dan de normen voor drinkwater, zoals b.v. de normen voor het daadwerkelijk saneren van bodemverontreinigingen.

Het 5e Actieprogramma Nitraat, de Nota Gewasbeschermingsmiddelen en de Drinkwaternota van het Rijk zijn bepalend voor de aanpak van de nitraatproblematiek en die van bestrijdingsmiddelen. Daarbij wordt de regionale problematiek onder de aandacht gebracht bij het Rijk. Het mestbeleid is gericht op het verminderen van de uitspoeling van nitraat naar het grondwater. Met name de grondwaterlichamen in Zuid-Limburg zijn voor deze parameter niet in goede toestand, zoals de Kaderrichtlijn Water vereist. Diepe boringen tot enkele km diep voor de opsporing en winning van schaliegas en de toepassing van geothermie vallen onder het regime van de Mijnbouwwet, waarvoor het Rijk bevoegd gezag is. Het uitvoeren van deze boringen en de winning van schaliegas kunnen het grondwater verontreinigen en de drinkwatervoorziening bedreigen.

Het is gewenst om deze ontwikkelingen goed te volgen, bij te sturen waar het kan en te proberen beleid en regelgeving te wijzigen waar dat wenselijk wordt geacht. Goede afstemming met het Convenant Bodem en de KRW doelen voor bodemsanering is van belang. De kans om slagen is groter wanneer dit niet alleen vanuit Limburg wordt gedaan, maar landelijk wordt aangepakt. De Provincie heeft deze mogelijkheid via het IPO, WML kan de koepelorganisatie van waterbedrijven Vewin daarvoor inzetten. Steun van andere betrokkenen kan dit versterken.

Resultaat:

Overzicht van onderwerpen en bijbehorende uitgewerkte argumenten om een besluit te nemen over het starten van een lobby om beleid of regelgeving te wijzigen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, Rijksoverheid, IPO, VEWIN

Kosten:

n.v.t.

Status:

Dit betreft een actie met een doorlopend karakter.

(Maatregel 24) Opnemen van waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden in toekomstvisies

Alle overheidsorganisaties maken met een zekere regelmaat toekomstvisies of beleidsplannen. Ook worden er plannen opgesteld met ideeën over de toekomstige inrichting van de openbare ruimte (omgevingsplannen, structuurvisies, waterplannen. In deze visies en plannen moet de zekerstelling van de drinkwaterbelangen worden gewaarborgd. Dit kan door het opnemen van waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en boringvrije zones in de toekomstvisies. Het bij maatregel 1: Blijvende afstemming tussen betrokken partners genoemde overleg kan hiertoe worden benut.

Resultaat:

De bescherming van bodem en grondwater is een vast onderwerp in de toekomstvisies van alle overheden.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat

Kosten:

n.v.t.

Status:

Op 6 mei 2014 hebben Gedeputeerde Staten het ontwerp POL 2014 (Provinciaal Omgevingsplan) vastgesteld als onderdeel van een integrale omgevingsvisie. In de hoofdstukken 7.4 en 8.2 wordt de visie op de drinkwatervoorziening gegeven en worden de maatregelen bepaald die nodig zijn om de drinkwatervoorziening op de lange termijn veilig te stellen. Het POL 2014 is richtinggevend voor toekomstvisies van de lagere overheden. Het periodieke overleg met gemeenten en andere partijen - zie maatregel 1 – kan dienen om dit aspect onder de aandacht te brengen.

(Maatregel 25) Opnemen van grondwaterbeschermingsgebieden in Structuurvisie Buisleidingen

Deze maatregel is in diverse gebiedsdossiers opgenomen toen de ontwerp-Structuurvisie Buisleidingen in ontwikkeling was. Inmiddels is de Structuurvisie Buisleidingen op 12 oktober 2012 vastgesteld door de Minister van Infrastructuur en Milieu in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Bij het vinden van de juiste tracés voor nieuwe buisleidingen is er o.a. op gelet dat deze tracés de grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden zoveel mogelijk ontwijken. Op een aantal plaatsen in Limburg is dat niet mogelijk gebleken. Op grond van de Omgevingsverordening Limburg is de aanleg van leidingen voor het transport van schadelijke stoffen in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden verboden. In grondwaterbeschermingsgebieden kunnen Gedeputeerde Staten daarvan ontheffing verlenen. Volgens de tekst van de Structuurvisie werkt de Leidingenstraat Nederland aan een structurele oplossing door in overleg met het waterbedrijf maatregelen voor leidingexploitanten in een overeenkomst vast te leggen.

Resultaat:

In de Structuurvisie Buisleidingen is rekening gehouden met de ligging van waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

n.v.t.

Kosten:

n.v.t.

Status:

De Structuurvisie Buisleidingen is op 12 oktober 2012 door de Rijksoverheid vastgesteld; zie voor het resultaat hierboven.

5.6 Beheersmaatregelen

(Maatregel 26) Tegengaan van effecten van bodemverontreinigingen

De Wet Bodembescherming (Wbb) stelt regels om de bodem en het daarin aanwezige grondwater te beschermen. Doelen zijn om verontreinigingen te voorkomen (preventie) en aanwezige historische verontreinigingen te beperken of ongedaan te maken. In 2012 is het Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant aangevuld met de aanpak als beschreven in de brochure 'De Europese Kaderrichtlijn Water en het landelijke bodemsaneringsbeleid'. Hierbij worden gevallen van bodemverontreiniging geïnterpreteerd die mogelijk een bedreiging vormen voor 'kwetsbare objecten', waaronder waterwinningen voor menselijke consumptie. Uit de inventarisatie zal blijken of dergelijke locaties aanwezig zijn; eventueel nader onderzoek zal moeten aantonen of dergelijke locaties met prioriteit gesaneerd moeten worden.

Resultaat:

Overzicht van historische bodemverontreinigingen die een bedreiging kunnen vormen voor de drinkwaterwinningen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten, WML

Kosten:

Nader te begroten in vervolgfase

Status:

In 2012 is het Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant aangevuld met de aanpak als beschreven in de brochure 'De Europese Kaderrichtlijn Water en het landelijke bodemsaneringsbeleid'. Hierbij worden gevallen van bodemverontreiniging geïnterpreteerd die mogelijk een bedreiging vormen voor 'kwetsbare objecten', waaronder waterwinningen voor menselijke consumptie. Uit de inventarisatie zal blijken of dergelijke locaties aanwezig zijn; eventueel nader onderzoek zal moeten aantonen of dergelijke locaties met prioriteit gesaneerd moeten worden. De maatregel wordt in dit kader verder opgepakt.

(Maatregel 27) Omheining puttenveld ter bescherming tegen loslopend vee

De eigendommen van WML binnen het waterwingebied Schinveld zijn onderdeel van het grote aaneengesloten vrije beweidingsgebied Brunsummerheide van Natuurmonumenten. Het puttenveld dient echter, vanwege het voorkomen van microbiologische besmetting, niet toegankelijk te zijn voor vee. De tracés van de ca. 10 jaar geleden geplaatste rasters moeten worden beoordeeld. Een voorstel voor 'eenvoudigere uitrastering van de putten' dient te worden besproken met betrokkenen waarna de rasters in het kader van groot onderhoud kunnen worden geplaatst.

Resultaat:

Uitrastering van de winputten.

Trekker:

WML

Betrokkenen:

Natuurmonumenten

Kosten:

€ 25.000 (WML)

Status:

WML gaat dit project uitvoeren in 2015.

(Maatregel 28) Bescherming tegen infiltratie uit oppervlaktewater in waterwingebieden

Een doelstelling van de waterschappen is om bepaalde waterlopen een meer natuurlijk karakter te geven. Afhankelijk van de situatie worden oever- en bodemverhardingen verwijderd en wordt meandering bevorderd. Daardoor kan water uit de beken naar het grondwater infiltreren en kunnen in het daarin aanwezige chemische verontreinigingen in de winputten geraken. Wanneer een waterloop in het waterwingebied zich op korte afstand van winputten van WML bevindt kunnen bovendien microbiologische verontreinigingen uit het water van de beek in de winput geraken. De verblijftijd in de bodem is dan onvoldoende om die verontreiniging af te breken. Bij het ontwikkelen van plannen voor dergelijke aanpassingen is vroegtijdig overleg met WML zeer gewenst om problemen achteraf te voorkomen.

Er zijn meerdere oorzaken voor de verontreinigingen en dus zijn er ook verschillende oplossingen. In het algemeen is verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit voor alle belangen een goede ontwikkeling. Andere opties binnen waterwingebieden zijn:

- riooloverstorten opheffen of verminderen en de overstortfrequentie verlagen;
- geen lozingsputten voor effluent van RWZI's in waterwingebieden realiseren;
- tijdens onderhoud en herinrichting van beken weerstand biedende bodemlagen zo weinig mogelijk verwijderen of aantasten. Een weerstand biedende laag van leem of klei aanbrengen wanneer betonnen bodems en oeverbescherming in beken worden verwijderd.

Resultaat:

Bij het uitwerken van plannen voor het aanpassen van waterlopen wordt het risico van infiltratie van oppervlaktewater in waterwingebieden beoordeeld en worden er maatregelen genomen om deze risico's zoveel mogelijk te beperken. Bij voorkeur WML bij de planvoorbereiding betrekken. Een visie van de waterschappen en gemeenten op locatie van overstorten, maximale overstortfrequentie en lozingspunten van effluent in waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden.

Trekker:

Waterschappen voor kwaliteit van en ingrepen in oppervlaktewateren.
Gemeenten voor riooloverstorten.
Waterschappen of WBL voor lozingspunten effluent RWZI' s.

Betrokkenen:

WML

Kosten:

Kosten kleischermen en verplaatsen lozingspunten nader te begroten door waterschappen en WBL en kosten aanpassen riooloverstorten door gemeenten.

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 29) Bescherming tegen infiltratie uit lekkende riolering in waterwingebieden

In het grondwater worden soms chemische verontreinigingen aangetroffen waarvan bekend is dat ze voorkomen in afvalwater. Geneesmiddelen zijn daarvan een bekend voorbeeld. Deze zijn als gevolg van lekkages in het rioleringsstelsel in de bodem geraakt. Dit kan worden voorkomen door dergelijke stoffen bij ziekenhuizen en verpleeginstelling apart in te zamelen en door een regelmatige controle van de rioolleidingen van de gemeenten en WBL. Bij geconstateerde lekkages deze direct herstellen.

Resultaat:

Beleid om de hoeveelheid schadelijke stoffen in het afvalwater te verminderen.
Periodiek onderzoek uitvoeren naar de dichtheid van rioolleidingen

Trekker:

Gemeenten en WBL

Betrokkenen:

Waterschappen, WML

Kosten:

Nader te begroten door gemeenten en WBL

Status:

Rioleringszorg is een kerntaak van gemeenten en wordt al vanuit diverse beleidsvelden benaderd; dit betreft een actie met een doorlopend karakter.

(Maatregel 30) Bescherming tegen verontreiniging ten gevolge van onderhoud infrastructuur

De aanwezigheid en het veilig gebruiken van wegen en spoorlijnen vergen regulier onderhoud. Daarbij worden stoffen gebruikt die het grondwater kunnen verontreinigen, zoals onkruid- en gladheidsbestrijdingsmiddelen. Beheer van infrastructuur binnen grondwaterbeschermingsgebieden zou zodanig moeten worden uitgevoerd dat technieken worden gebruikt die deze nadelen niet hebben of dat middelen worden gebruikt die zo weinig mogelijk verontreiniging tot gevolg hebben.

Resultaat:

Beheersmaatregelen voor aanwezige infrastructuur met als doel de risico's voor verontreiniging van de bodem en het grondwater te beperken.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, Rijkswaterstaat, gemeenten en spoorbeheerders

Kosten:

n.v.t.

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

5.7 Bestemmingsmaatregelen

(Maatregel 31) Grensoverschrijdende grondwaterbeschermingsgebieden vastleggen

De beschermingszones van enkele grondwaterwinningen reiken tot over de grens in Duitsland en België. Onduidelijk is of de daadwerkelijke bescherming van het grondwater, in deze in het buitenland gelegen beschermingszones, is geregeld. Van Duitsland is bekend dat de bescherming in elk geval meer versnipperd over diverse overheden is geregeld. Via bestaande contacten tussen de Provincie en de betreffende Duitse overheden kan hier meer inzicht in komen. Uiteindelijk is het doel dat in de betreffende gebieden het grondwater adequaat wordt beschermd. Voordat contacten worden aangesproken zal in beeld moeten zijn om welke gebieden het gaat. Zodoende is er een volgtijdelijke afhankelijkheid van maatregel 11: herberekenen van waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden.

Resultaat:

Bescherming van waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden ook op Duits- en Belgisch grondgebied.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

WML, Duitse- en Belgische overheden

Kosten:

n.v.t.

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 32) Overleg met belanghebbende partijen in gebieden waar vee graast in waterwingebieden

WML heeft geen gronden in eigendom binnen waterwingebied Mookerheide. De 5 pompputten liggen zonder enige afscherming in het opengestelde natuurgebied Mookerheide dat in eigendom is van Natuurmonumenten. Behalve veel recreatie vindt er ook jaarrondbeweiding plaats door runderen. Het puttenveld dient echter, vanwege het voorkómen van microbiologische besmetting, niet toegankelijk te zijn voor vee. In de contacten / overleggen met Natuurmonumenten (en de gemeente) moet een voorstel voor 'eenvoudigere uitrastering van de putten' besproken gaan worden waarna de rasters in het kader van "bescherming grondwater" dienen te worden geplaatst.

Resultaat:

Uitrastering van de winputten.

Trekker:

WML

Betrokkenen:

Natuurmonumenten, gemeente, grondeigenaren en -gebruikers, terreinbeheerders

Kosten:

€ 10.000 (WML)

Status:

WML gaat dit project uitvoeren in 2015.

(Maatregel 33) Aanpassen vergunningen Wabo en Wet milieubeheer

Niet in alle vergunningen op grond van de Wabo en Wet milieubeheer voor inrichtingen gelegen in grondwaterbeschermingsgebieden is rekening gehouden met het belang van deze gebieden voor de drinkwatervoorziening en/of de regels uit de Omgevingsverordening Limburg. Het periodiek herzien en eventueel aanpassen van de betreffende vergunningen kan leiden tot een betere bescherming van het grondwater.

Resultaat:

Vergunningen waarin de bescherming van het grondwater adequaat is meegewogen.

Trekker:

Provincie

Betrokkenen:

gemeenten

Kosten:

Nader te begroten door gemeenten

Status:

Uit te voeren binnen de looptijd van het *Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021*.

(Maatregel 34) Aanpassen van bestemmingsplannen

Niet in alle vigerende bestemmingsplannen zijn de actuele grenzen van de waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden op de bestemmingskaarten/verbeeldingen opgenomen. Ook de gebruiksvoorschriften/regels kunnen onvolledig of gedateerd zijn. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening moeten bestemmingsplannen na maximaal 10 jaren worden herzien. Dat betekent dat onvolkomenheden in de huidige plannen bij de herziening daarvan kunnen worden aangepast. Er komt geen actie om bestemmingsplannen versneld te herzien.

Resultaat:

Bestemmingsplannen waarin de bescherming van het grondwater adequaat is meegewogen.

Trekker:

Gemeenten

Betrokkenen:**Kosten:**

n.v.t.

Status:

Er zijn geen aanwijzingen dat de bestemmingsplannen op dit aspect niet aan de vereisten voldoen.

Status maatregelen gebiedsdossiers

Gereed
3. Informatieverstrekking aanleg en gebruik putten
24. Opnemen van waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden in toekomstvisies
25. Opnemen van grondwaterbeschermingsgebieden in Structuurvisie Buisleidingen
34. Aanpassen van bestemmingsplannen
In uitvoering genomen
5. Afstemming handhaving en toezicht
6. Signaalfunctie in het veld
7. Provinciaal beleid bij gemeenten onder de aandacht brengen
8. Stimuleren landbouwpraktijken die niet of minder belastend zijn voor de grondwaterkwaliteit
10. Opzetten Early Warning System
12. Onderzoek naar de effecten van verandering van Maaspeilen
13. Onderzoek naar de effecten van kortsluitstromen bij holle wegen
14. Inventarisatie inrichtingen in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden
15. Opstellen van een kwetsbaarheidskaart
16. Onderzoek geneesmiddelen in grondwater
17. Onderzoek putten diepe winningen WML
22. Aanpak nitraat en bestrijdingsmiddelen problematiek in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden (Waardenetwerken)
23. Lobby richting Rijk om het rijksbeleid aan te passen inzake de normen van de Wbb etc.
26. Tegengaan van effecten van bodemverontreinigingen
28. Bescherming tegen infiltratie uit oppervlaktewater in waterwingebieden
29. Bescherming tegen infiltratie uit lekkende riolering in waterwingebieden
Uitvoeren in planperiode
1. Blijvende afstemming tussen betrokken partners
2. Communicatie naar bewoners, bedrijven, grondeigenaren en –gebruikers
4. Vergunningverlening en locatiekeuze evenementen
9. Onderzoek naar de uitspoeling van verontreinigingen uit zinkassen en zinkslakken die bij de aanleg van wegen zijn gebruikt
11. Herberekenen van waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden
18. Voorvallen met risico's
19. Inventarisatie en beheer van bestaande boorgaten die slecht doorlatende lagen beïnvloeden
20. Inventariseren en eventueel sluiten van illegale bodemenergiesystemen
21. Controle putten bij inrichtingen
27. Omheining puttenveld ter bescherming tegen loslopend vee
30. Bescherming tegen verontreiniging ten gevolge van onderhoud infrastructuur
31. Grensoverschrijdende grondwaterbeschermingsgebieden vastleggen
32. Overleg met belanghebbende partijen in gebieden waar vee graast in waterwingebieden
33. Aanpassen vergunningen Wabo en Wet milieubeheer

